

M. M. I. Öccsével És Anyjával

Ezen a képen anyám, az öcsém (a jobb oldalon) és én vagyok rajta. Ez is 1939-ben készült, amikor érettségiztem.

Tisztességesen éltünk Pécsen az Ady Endre utcában. Azt hiszem, két vagy három szoba volt, vezetékes víz, központi fűtés. Az egyik szoba ebédlő volt. Azért abban is volt valami alvóhely, aztán ki is lett adva. Egy katonatiszt lakott ott. A másik szoba az hálószoba volt. Az a szülőké volt. A harmadik szoba az nappali vagy majdhogynem előszoba volt. És volt egy cselédszobának készült valami. Amíg mi kicsik voltunk, addig volt háztartási alkalmazott is. Ott lakott a lakásban. Az öcsém, azt hiszem, az előszobában aludt. Egy időben együtt aludtunk. Akkor a nővérem aludt külön, de aztán férjhez ment.

Rengeteg könyv volt. Magyarra fordított francia irodalom, világirodalom, divatos irodalom. És imakönyv is volt. Szóval én rengeteget olvastam már akkor is. És hát tulajdonképpen a nővérem szoktatott rá. Anyám és apám nem nagyon, ők nem nagyon érdeklődtek az irodalom iránt. Legalábbis én nem emlékszem rá. A nővérem igen. Én igen. Az öcsém kevésbé. Én benne éltem az irodalmi divatban.

1939-ben érettségiztem. Egyetemre nem vettek fel. A Janus Pannonius Tudományegyetemre, franciatanári szakra szerettem volna menni [A JPTÉ jogelődjét, a pozsonyi Erzsébet Tudományegyetemet 1921-ben helyezték át Pécsre, az oktatás 1923-ban indult meg (Pécsen jogi, orvosi és bölcsészeti kar, Sopronban evangélikus hittudományi kar). Az egyetem 1982 óta viseli Janus Pannonius nevét. -- A szerk.]. Annak ellenére, hogy apám, nem tudom, milyen kapcsolat révén az Imrédy Bélát nyerte meg protektornak. Avval együtt nem vettek fel. A származásom miatt kizárólag.

A zsidótörvények [lásd: zsidótörvények Magyarországon] gyakorlatilag tönkretettek bennünket. Odáig menően, hogy hát megélhetés se volt. Mikor nem jutottam be az egyetemre 1939-ben, egy

Tarján Aranka nevű nőnél lettem bődíszműves-tanuló Pécsen, és aztán 1941 tájékán mint bődíszművesegéd kerültem föl Pestre a háború elején. A munkaszolgálat előtti évben és a munkaszolgálat alatt kapcsolatba kerültem a kommunistákkal. Milyen volt a kommunista párt?! Azt arra jellemzően hadd mondjam el, hogy Farkasnak hívták, akivel én összeköttetésben voltam. Az egyik lábára sánta volt. Ez beszervezett engem szemináriumra -- nem is tudom, hogy hívták akkor ezt, ilyen illegális találkozók inkább --, hogy menjek el. Budán, egy társasház udvari folyosóján jutottam fel, azt hiszem, a harmadik emeletre, és ott egy bizonyos jellel kellett kopogni. Kinyitották az ajtót. Önkéntelenül kezicsókolommal köszöntem! Csupa pesti úrilány. Ebből állt a kommunista párt. Olyan szempontból is felültem ennek a szemét bandának [kommunista párt], hogy a szociális szólamokat fújta, s közben zsebre dolgozott! Én meg egy házat, egy lakást nem tudtam a fiamra hagyni. Olyan meggyőződéssel csatlakoztam hozzájuk! Ők sose bíztak bennem! Soha! Pártbizalmaiig nem jutottam el egész életemben.